

ДОДАТОК 19. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ДУАЛЬНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Рекомендації для закладів освіти

1. Розробити нормативну базу та зразки документів відповідно до чинного законодавства для організації ДФЗО.
2. Визначити структурний підрозділ, що здійснюватиме організаційно-методичні, інформаційні та координаційні функції щодо організації співпраці сторін та реалізації навчання за ДФЗО.
3. Працювати над створенням та розвитком мережі роботодавців/підприємств-партнерів, залучених до організації навчання за ДФЗО. Визначити критерії відбору підприємств (роботодавців-партнерів), що можуть співпрацювати із закладом освіти в межах ДФЗО. Наприклад, наявність інституту наставництва (потенціал для його створення) та наявність робочих місць для проведення ДФЗО, атестація робочих місць за умовами праці (для професій/спеціальностей, пов'язаних з роботами підвищеної небезпеки) тощо.
4. Поступово розширювати перелік спеціальностей та освітніх програм, у межах яких може здійснюватися навчання за ДФЗО.
5. Відповідно до критеріїв до здобувачів освіти, визначених роботодавцями-партнерами, розробити процедуру переведення на навчання за ДФЗО (прийом заяв та відповідних документів від здобувачів освіти, визнання результатів відбору здобувачів роботодавцем тощо). Забезпечити відповідність такої процедури принципам прозорості та недискримінації.
6. На початку організації співпраці зО з роботодавцем укладати двосторонні договори, які визначають загальні засади співпраці сторін із реалізації ДФЗО.
7. Забезпечити обов'язкове укладання тристоронніх договорів з метою деталізації / конкретизації умов реалізації навчання за ДФЗО для кожного окремого здобувача освіти. Договори мають визначати права та обов'язки здобувача, закладу освіти та роботодавця, а також особливості організації навчання здобувача на робочому місці, вказувати повні назви посад і професій відповідно до чинного ДК 003:2010, а також містити пункти про порядок дій у разі дочасного припинення договірних відносин.
8. Поступовий перехід до практики переведення здобувача за ДФЗО (за його бажанням та наявністю підприємства-партнера) з I курсу одразу після вступу, збільшуючи на старших курсах обсяг навчання на робочому місці, аби забезпечити відповідність вимогам щодо кредитів ЄКТС.
9. Під час організації здобуття освіти за дуальною формою обов'язково узгоджувати та за потреби коригувати зміст освітньої програми (або розробляти нову), навчальних планів із роботодавцями-партнерами, залученими до підготовки здобувачів освіти за цією програмою. Варто спільно визначити освітні компоненти або їх частини, які можуть бути опановані здобувачем на підприємстві або в закладі освіти, а також вибудувати порядок розроблення та затвердження індивідуальних навчальних планів для здобувачів освіти за ДФЗО.
10. Під час формування індивідуальних навчальних планів здобувачів освіти, які навчаються за ДФЗО, забезпечити частку навчання на робочому місці в межах 25–60 % від загального обсягу освітньої програми.

Мінімально та максимально допустима кількість кредитів ЄКТС, що відводяться на навчання на робочому місці, за рівнями освіти/ освітніми ступенями згідно з визначенням ДФЗО в ЗУ «Про вищу освіту»

Рівень освіти/ Освітній ступінь	мін кількість кредитів	мах кількість кредитів
молодший бакалавр (молодший спеціаліст)	60 кредитів ЄКТС	144 кредити ЄКТС
*молодший бакалавр (молодший спеціаліст)	40 кредитів ЄКТС	96 кредитів ЄКТС
бакалавр	60 кредитів ЄКТС	144 кредити ЄКТС
*бакалавр	60 кредитів ЄКТС	144 кредити ЄКТС
магістр (90 кредитів ЄКТС)	23 кредити ЄКТС	54 кредити ЄКТС
магістр (120 кредитів ЄКТС)	30 кредитів ЄКТС	72 кредити ЄКТС

* Скорочений термін навчання визначається правом закладу вищої освіти визнати та перезарахувати окремі кредити ЄКТС, здобути у фаховій передвищій освіті або на короткому циклі вищої освіти, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти. Перезараховуватися можуть як кредити, що відповідають навчанню у закладі вищої освіти, так і кредити, що відповідають навчанню на робочому місці.

11. Визначати модель організації навчання за дуальною формою залежно від специфіки спеціальності та за узгодженням із роботодавцем. За потреби забезпечити можливість організації навчання за ДФЗО з використанням різних моделей у межах однієї освітньої програми для забезпечення можливостей співпраці з широким колом роботодавців.
12. Передбачити та узгодити з роботодавцями-партнерами процедуру контролю за виконанням індивідуального навчального плану на робочому місці.
13. Розробити процедури систематичного отримання зворотного зв'язку від роботодавців та здобувачів освіти за ДФЗО.
14. За потреби (на запит роботодавця) проводити консультації з координатором(ами) від підприємств/роботодавців та наставниками щодо організаційно-методичного забезпечення ДФЗО.
15. Спільно з роботодавцями розробити порядок проектної діяльності здобувачів освіти, які навчаються за ДФЗО, зокрема, для курсових робіт та дипломних проєктів (теми мають погоджуватися з підприємством та супроводжуватися керівником проєкту від ЗО).
16. Не вважати прикладами організації навчання за ДФЗО кейси, коли трудові відносини зі здобувачами освіти не врегульовані у встановленому чинним законодавством порядку, або періоди перебування на робочому місці не мають відношення до виконання освітньої програми.
17. Залучати роботодавців-партнерів до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за ДФЗО.
18. Зберігати за здобувачем освіти право на отримання академічної стипендії в разі переведення на ДФЗО відповідно до загального рейтингу.
19. Зберігати за здобувачем освіти право на отримання соціальної стипендії відповідно до чинного законодавства в разі переведення на ДФЗО.
20. Сформувати та адмініструвати бази даних (реєстри) роботодавців-партнерів та робочих місць/вакансій для здобувачів освіти, які можуть бути відкритими для охочих перейти на навчання за ДФЗО.
21. Створити детальну інформаційну сторінку на сайті закладу освіти про можливості здобуття освіти за дуальною формою, особливості та переваги такої форми, за можливості, інформувати про партнерів-роботодавців, робочі місця/вакансії, відкриті для здобувачів тощо.

22. Здійснювати моніторинг та аналіз причин відмови здобувачів освіти від продовження здобуття освіти за дуальною формою або відмови роботодавців від продовження договірних відносин зі здобувачем.
23. Здійснювати моніторинг продовження трудових відносин випускників, що навчалися за ДФЗО, та роботодавців.
24. Разом із органами державної влади та місцевого самоврядування, об'єднаннями роботодавців, професійними асоціаціями, професійними спілками, громадськими організаціями, ТПП та іншими зацікавленими сторонами проводити інформаційні кампанії для роботодавців регіону про переваги ДФЗО та можливості співпраці із закладами освіти.
25. Проводити інформаційні кампанії щодо переваг ДФЗО серед здобувачів освіти, школярів, вступників, зокрема, з огляду на принцип забезпечення гендерного паритету.

Рекомендації для роботодавців

26. Ознайомитись із досвідом роботодавців, зібраних у межах дослідження «Думки роботодавців про дуальну освіту», що проводить Українська Асоціація Маркетингу в партнерстві з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта та за підтримки Науково-методичного центру ВФПО і Федерації металургів України за результатами першого року впровадження ДФЗО та визначити найбільш придатні моделі організації навчання за дуальною формою залежно від особливостей спеціальності та умов й можливостей підприємства.
27. Ініціювати встановлення співпраці із закладами освіти для спільної організації навчання за ДФЗО.
28. Призначати відповідальну особу (координатора), яка відповідає за підтримку комунікації із закладом освіти з питань ДФЗО, з огляду на особистісні та професійні якості, що забезпечують її ефективність.
29. Розробити процедуру та критерії відбору здобувачів освіти на навчання за ДФЗО (наприклад, мотивація, відсутність порушень правил внутрішнього розпорядку, успішність, soft skills тощо) із дотриманням принципів прозорості та недискримінації.
30. Під час організації навчання за ДФЗО обов'язково укладати тристоронні договори з кожним здобувачем освіти, в яких деталізуються/конкретизуються умови поєднання навчання в закладі освіти та на підприємстві. Цей договір містить тільки погоджені з роботодавцем умови (не передбачає обов'язкову оплату вартості навчання здобувача, який навчається на контрактній основі) та забезпечує відповідність організації навчання здобувача вимогам законодавчо-нормативної бази, зокрема щодо частки навчання на підприємстві (не менше 25 % та не більше 60 % від загального обсягу освітньої програми).
31. Брати участь у формуванні/погодженні освітніх програм, навчальних планів тощо, а також в оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти за ДФЗО.
32. Під час виконання своїх обов'язків у межах організації перебування здобувача на підприємстві, брати до уваги, що, незважаючи на наявність трудових відносин зі здобувачем, підприємство є другим місцем навчання, що й визначає дуальність такої форми здобуття освіти. Це вимагає від роботодавця ретельної підготовки до співпраці із закладом освіти, дотримання вимог освітньої програми та забезпечення умов для виконання здобувачем індивідуального навчального плану та програми навчання на робочому місці.
33. Розробити процедуру та критерії відбору наставників на робочому місці з урахуванням особливостей навчання на різних рівнях освіти.

34. Розробити інструменти заохочення співробітників до наставництва. Розробити методику розрахунку витрат підприємства на навчання здобувача за ДФЗО. Додати варіант розрахунку витрат підприємства з внесенням оплати вартості освітніх послуг для здобувачів, які навчаються за ДФЗО, але не за кошти державного бюджету.
35. На підприємствах, що представляють середній та великий бізнес, передбачити як обов'язкову вимогу до програми навчання на робочому місці ротацію (здійснення практичної підготовки на різних робочих місцях, для набуття всіх передбачених програмою навчання на робочому місці професійних компетентностей).
36. За потреби звертатися до закладів освіти за консультаціями з питань організаційно-методичного забезпечення ДФЗО.
37. Створювати умови для стажування науково-методичних працівників закладів освіти з метою підвищення їх кваліфікації та підвищення якості теоретичного навчання здобувачів, що навчаються за ДФЗО.
38. Регулярно проводити аналіз коротко- та довгострокових потреб підприємства у фахівцях й визначити перелік вакантних посад для здобувачів, що навчатимуться за ДФЗО.
39. Налагоджувати діалог з іншими підприємствами, що займаються навчанням здобувачів за ДФЗО, з метою створення кластерів роботодавців та вироблення узгоджених стратегій щодо участі у підготовці здобувачів за ДФЗО. Зокрема, узгодженість дій дасть змогу сформувати єдиний графік навчання для групи здобувачів, що навчаються за ДФЗО й проходять навчання на різних підприємствах; а також у майбутньому створювати аналоги професійних академій ФРН – закладів освіти, що пропонують виключно дуальне навчання.
40. Сприяти поступовому переходу на системний підхід до впровадження ДФЗО через підтримку багаторічної співпраці з роботодавцями-партнерами, що дасть змогу закладам освіти удосконалити організацію навчання здобувачів за ДФЗО, наприклад, створювати «дуальні» програми та здійснювати переведення здобувачів на ДФЗО одразу після вступу.
41. Розробити процедури моніторингу якості організації навчання на робочих місцях у межах ДФЗО, зокрема, через систематичне отримання зворотного зв'язку від здобувачів освіти за ДФЗО та закладів освіти, чи визначення показників ефективності роботи наставників.
42. Розробити ключові показники ефективності організації навчання здобувачів на підприємстві за ДФЗО.
43. Здійснювати моніторинг продовження трудових відносин із випускниками, що навчалися за ДФЗО.
44. Проводити моніторинг та аналіз причин відмови здобувачів продовжувати навчання в компанії в межах ДФЗО.
45. На сайтах компаній публікувати інформацію про можливості проходити навчання на підприємстві в межах ДФЗО та переваги цієї форми здобуття освіти.
46. Брати активну участь у заходах із профорієнтації.

Рекомендації для об'єднань роботодавців та професійних асоціацій

47. Заохочувати своїх членів до встановлення співпраці зі закладами освіти.
48. Працювати над створенням та розвитком мережі роботодавців/ підприємств-партнерів, залучених до навчання здобувачів освіти за ДФЗО з метою створення кластерів роботодавців та вироблення узгоджених стратегій щодо участі у підготовці здобувачів за ДФЗО. Зокрема, узгодженість дій дасть змогу формувати єдиний графік навчання для групи здобувачів, що навчаються за ДФЗО

й проходять навчання на різних підприємствах; а також у майбутньому створювати аналоги професійних академій ФРН – закладів освіти, що пропонують виключно дуальне навчання.

49. Сформувати та адмініструвати бази даних (реєстру) роботодавців-партнерів (та робочих місць/ вакансій для здобувачів), які мають бути відкритими для охочих перейти на навчання за ДФЗО.
50. Разом із органами державної влади та місцевого самоврядування, об'єднаннями роботодавців, професійними асоціаціями, професійними спілками, громадськими організаціями, ТПП та іншими зацікавленими сторонами проводити інформаційні кампанії для роботодавців регіону про переваги ДФЗО та можливості співпраці із закладами освіти.
51. Проводити інформаційні кампанії щодо переваг ДФЗО серед здобувачів освіти, школярів, вступників, з огляду на принцип забезпечення гендерного паритету.
52. Заохочувати здобувачів/випускників складати кваліфікаційні іспити.

Рекомендації для здобувачів освіти

53. Сприяти налагодженню співпраці між закладами освіти та роботодавцями з організації навчання за ДФЗО, зокрема, через медіацію з метою встановлення контакту між сторонами.
54. Ухвалювати усвідомлене, умотивоване, поінформоване та відповідальне рішення про перехід на ДФЗО.
55. Уважно вивчати умови тристороннього та трудового договору до підписання. У разі виникнення порушень умов договорів або поточних труднощів під час навчання за ДФЗО вчасно інформувати роботодавців та заклад освіти.
56. Надавати детальний зворотній зв'язок щодо досвіду навчання за ДФЗО з метою удосконалення моделей організації навчання цієї форми здобуття освіти, засад співпраці закладів освіти та роботодавців, а також профорієнтації.

Рекомендації для органів студентського самоврядування та студентських громадських об'єднань

57. Проводити інформаційні кампанії щодо переваг ДФЗО серед здобувачів освіти.
58. Сприяти налагодженню співпраці між закладами освіти та роботодавцями із організації навчання за ДФЗО, зокрема через медіацію з метою встановлення контакту між сторонами.

Рекомендації для Міністерства освіти і науки України

59. Проаналізувати результати першого року впровадження ДФЗО та з метою врахування пропозицій/ звернень закладів освіти та роботодавців внести зміни у додаток до наказу МОН №1296.
60. Продовжити доопрацювання Положення про ДФЗО.
61. Надати роз'яснення закладам освіти щодо специфіки поняття «навчання на робочому місці» як основного компонента ДФЗО на відміну від практики, стажування та інших освітніх компонентів.
62. Надати роз'яснення закладам освіти та роботодавцям щодо розподілу навчального навантаження між двома місцями навчання – закладом освіти та підприємством, а саме, зарахування періодів перебування на робочому місці як частини навчального навантаження.
63. Розробити Методичні рекомендації для закладів освіти щодо формування навчального навантаження викладачів за освітніми програмами, що передбачають застосування ДФЗО.

64. Для окремих випадків розглянути можливість організації навчання за ДФЗО на підставі тристоронніх договорів про навчання із відтермінованим підписанням трудового договору, наприклад, до закінчення етапу первинної теоретичної підготовки здобувача для певних спеціальностей, здобуття робітничої професії, досягнення повноліття тощо.
65. Надати роз'яснення закладам освіти та роботодавцям щодо випадків оформлення здобувачів як ФОП у разі переведення на ДФЗО, які не можна вважати ДФЗО, зважаючи на юридичні аспекти взаємовідносин сторін.
66. Ініціювати проведення методичних семінарів для відповідальних за ДФЗО представників закладів освіти та роботодавців.
67. Розробити для закладів фахової передвищої освіти нормативну базу щодо формування штатного розпису та фінансового забезпечення для ДФЗО.
68. Внести до наказу МОН «Про затвердження норм часу навчальної роботи та переліку основних видів навчальної, методичної, інноваційної та організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти» види діяльності, як-от розробка методичних матеріалів для ДФЗО, онлайн-консультування, кураторство ДФЗО тощо.
69. Рекомендувати КМУ внести зміни до відповідних законодавчо-нормативних актів щодо оплати праці науково-педагогічним працівникам, уповноваженим ЗО здійснювати організацію та координацію навчання за ДФЗО.
70. Сприяти розробленню методичних матеріалів щодо впровадження ДФЗО з деталізацією моделей організації здобуття освіти за ДФЗО з урахуванням низки критеріїв, а саме: специфіка навчання за певними галузями знань (наприклад, сезонність робіт), вік, допуск на робочі місця, організаційні питання тощо.
71. Сприяти розробленню та впровадженню ключових показників ефективності організації навчання за ДФЗО, наприклад:
 - кількість працевлаштованих здобувачів освіти (% від прийнятих на ДФЗО);
 - кількість випускників ДФЗО, що пропрацювали не менше одного року (% від працевлаштованих після закінчення закладу освіти);
 - результат анкет зворотного зв'язку – % позитивних відгуків;
 - рівень практичних навичок – оцінювання наставників;
 - рівень теоретичних знань (наприклад, не менше 4,2 із 5 можливих балів) тощо.
72. У співпраці із роботодавцями розробити порядок стажування викладачів, майстрів виробничого навчання, кураторів ДФЗО на підприємствах.
73. Сприяти нормативному врегулюванню питання працевлаштування на інженерно-технічні посади (КСС) здобувачів, що навчаються за ДФЗО.
74. Сприяти створенню єдиної інформаційної системи, що містить пропозиції щодо навчання за ДФЗО з можливістю пошуку за спеціальністю, закладом освіти, назвою компанії, регіоном тощо.
75. Для Міністерства культури, молоді та спорту
76. Залучити регіональні молодіжні центри, органи студентського самоврядування до організації інформаційних та профорієнтаційних кампаній, скерованих на популяризацію ДФЗО.
77. Провести інформаційну кампанію щодо переваг ДФЗО серед підписантів Пакту заради молоді – 2020.